

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.337/2013/3. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Bornemisza Lajos ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - a dr. Szőke Norbert ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű, dr. ... jogtanácsos által képviselt ... Megyei Jogú Város Önkormányzata (címe) II. rendű alpereseknek kártérítés megfizetése iránt indított perében, amelybe a dr. Rácz Mária ügyvéd (cím) által képviselt **beavatkozó neve (címe)** beavatkozó az I. rendű alperes pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozott, a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.22.234/2011/48. sorszámu ítélete ellen a felperes által 49., a II. rendű alperes által 50. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

A felperes és a II. rendű alperes viseli a fellebbezéssel felmerült saját költségét.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A **Ny., T.** út 88-90. számú lakótömb melletti, a II. rendű alperes által az I. rendű alperesen keresztül fenntartott területen egy spirálfűzfa 2009. október 13-án délelőtt a viharos szélben kidőlt és a járdán gyalogosan elhaladó felperesre borult. A felperes Th X. csigolya-, Th XI. bordatörést, jobb V. lábközépcsont hosszanti repedést szenvedett. A felperest a mentő a **J. A.** Oktatókórház Traumatológiai Állomására szállította, ahonnan az idegsebészeti traumatológiai részlegére helyezték át. Itt 13 hétig javasolt fűzőkezelést alkalmaztak, majd 2009. október 16-án tünetmentesen otthonába bocsátották. A gerincfunkció javítása érdekében 2010. január 25. és március 18., majd május 4. és július 22. között gerinctorna kezelésekre járt.

A felperesnél jelenleg a csigolyatörés helyén szöglettörés észlelhető. A gerinc a háti szakasz alsó részén ütögetésre érzékeny, a gerinc mozgása közepes fokban, a bal térd mozgása kis fokban beszűkült. A jobb boka kissé duzzadt, a felperes járása kissé bicegő, a jobb lábközépcsont törése utáni állapot és járási nehezítettséget okozó kalapácsujj képződés áll fenn.

A felperesnél a baleset előtt alkoholos eredetű májbetegsége miatt 50 % mértékű munkaképesség-csökkenést állapítottak meg. 2010. júniusban a prosztatata rosszindulatú daganatos megbetegedése miatt műtétet végeztek rajta. A felperes 2010. szeptember 27-én megállapított 80 % mértékű egészségkárosodásán belül a baleseti eredetű mozgásszervi károsodás 20 %. A jelenleg 43 % össz-szervezeti egészségkárosodásának az összetevői: az alkoholos májbetegség 10 %, a prosztatata betegség 20 %, magas vérnyomás 5 %, szorongással, lehangoltsággal, kóros testi tünetképzéssel jellemezhető lelki zavar 5 %, csigolyatörés 7 %, a térd funkcionális károsodása 4 %, a boka mozgáskorlátozottsága, a láb funkcionális károsodása 4 %.

A baleseti sérülései közül a borda-, és a lábközépcsont törések meggyógyultak, ezzel okozati összefüggésben egészségkárosodás a felperesnél nem merült fel. Csigolyatörése maradvánnyal gyógyult, amely a gerincoszlop mozgáskorlátozottságában, fájdalmasságában nyilvánul meg. A balesettel áll okozati összefüggésben a jobb bokaízület mozgáskorlátozottsága, és a járás nehezítettségét okozó kalapácsujj képződés is. A balesettel okozati összefüggésben kialakult maradványok következtében tartós állással, járással, hajlongással, nehéz terhek emelésével járó munka végzésére nem alkalmas.

A felperes a baleset előtt mozgékony ember volt, szinte mindenhová gyalogosan járt. A házastársával rendszeresen sétált, kirándult, focimeccsre járt. Elvégezte a nagyobb bevásárlásokat, hobbi szinten focizott és pingpongozott. A baleset óta rendszeresen érez nyilalló fájdalmat a sérült gerincében. A gyalogos közlekedés nehézséget okoz számára, hosszabb sétákat nem tud tenni, a nagyobb bevásárlásokat is csak házastársa segítségével tudja elvégezni, nem emelhet.

A felperes a módosított keresetében 62 899 forint vagyoni, és 5 000 000 forint nem vagyoni kártérítés, és ennek a baleset napjától járó kamatai megfizetésére kérte az alpereseket egyetemlegesen kötelezni. Indokai szerint a fájdalommal, mozgáskorlátozottsággal járó balesete miatt az élete jelentősen elnehezedett, folyamatos orvosi ellátásra, kezelésre szorult és szorul. Mozogni, közlekedni nehezen tud, otthoni munkában sem tud segíteni, társasági élete elnehezült, hobbi tevékenységeit sem tudja folytatni.

Az alperesek és az I. rendű alperes oldalán beavatkozó ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az I. rendű alperes szerint a felperes maga is közrehatott a baleset bekövetkeztében. Vitatta kárfelelősségét, azt, hogy a felperes károsodása a tevékenységével vagy mulasztásával lenne okozati összefüggésben. A II. rendű alperes szerint a kár vis maior következménye.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében egyetemlegesen kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 36 299 forint vagyoni kártérítést, ennek 2010. október 1. napjától járó késedelmi kamatát, 2 000 000 forint nem vagyoni kártérítést, ennek 2009. október 13. napjától járó késedelmi kamatát és 100 000 forint perköltséget. A keresetet ezt meghaladóan elutasította. Kötelezte az alpereseket egyetemlegesen 88 651 forint állam által előlegezett költség, az I. rendű alperest 122 180 forint eljárási illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság a felperes balesettel okozati összefüggésben bekövetkezett sérüléseit, egyéb megbetegedéseit, össz-szervezeti egészségkárosodását, valamint azt, hogy mely baleseti sérülések gyógyultak maradvánnyal, és mik ezek a maradványok, a felperest a baleseti eredetű egészségkárosodása miben hátráltatja, Dr. **G. P.** igazságügyi orvosszakértő aggálytalan, a peres felek által sem vitatott szakértői véleménye alapján állapította meg. Azt, hogy a jobb bokájának jelenlegi állapota, és a járásnehezítettséget okozó kalapácsujj képződés összefüggésben áll a balesettel, az orvosszakértői vélemény, a felperes által csatolt, a sérülését követő kórházi kezelésről készült zárójelentés, illetőleg **Á. Z., M. L.** érdektelen tanúk egybehangzó vallomása alapján állapította meg. Nem fogadta el a felperes azon állítását, mely szerint a bal térd mozgásainak beszűkültsége is a balesettel van okozati összefüggésben. Az orvosszakértő a bal térd mozgásbeszűküléses állapotát sorsszerű megbetegedés következményeként véleményezte. A 2009. október 16-i zárójelentés a bal térd sérülését nem tartalmazta, ez a sérülés más kórházi felvételeken sem volt látható. A felperes baleset előtti életvezetését és azt, hogy ezt a baleset milyen mértékben változtatta meg, **Á. Z., M. L.** és **Ny. B. T.** tanúk vallomása alapján állapította meg.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének jogi indokolása során a Ptk. 339. §-ának (1), a 344. §-ának (1) bekezdése és a ... Megyei Jogú Város Közgyűlésének 37/2003. (VIII.28.) rendelete felhívásával megállapította az alperesek egyetemleges kárfelelősségét a felperesnek a balesettel okozati összefüggésben felmerült káráért. Nem fogadta el a kimentés körében a II. rendű alperesnek az objektív elháríthatatlan külső okra (vis maior) történő hivatkozását. Alaptalannak találta az I. rendű alperes azon védekezését is, hogy a felperes maga is közrehatott a baleset következtében.

A vagyoni kár mértékét a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján a felperesnek a károkozás miatt bizonyítottan felmerült kiadásaival egyezően állapította meg. A nem vagyoni kártérítés mértékét a 34/1992. AB határozatra is figyelemmel úgy állapította meg, hogy a felperes egészségi állapotát nem csak a per tárgyát képező sérülések csorbították, hanem egyéb, természetes eredetű megbetegedései is. A nem vagyoni kártérítés mértékének a meghatározásánál figyelembe vette a felperes baleset előtti életminőségét, életvezetését, és azt, hogy elsődlegesen a baleset során bekövetkezett csigolyasérülése következtében ma már a korábbinál lényegesen kevesebbet mozog, ami a korábbi életminőségét jelentős mértékben változtatta meg. Ezen körülmények együttes mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy a 2 000 000 forint az a vagyoni előny, amely alkalmas az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozására. Mind a vagyoni, mind a nem vagyoni kártérítés után a Ptk. 360. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte az alpereseket kamat fizetésére.

A felperes ezt meghaladó nem vagyoni, valamint a nem bizonyított vagyoni kár iránti keresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 81. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte az alpereseket a felperes perköltségének megfizetésére, amelynek mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján állapította meg. Az alperesek állam által előlegezett költség és illeték fizetésére történő kötelezése a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (R.) 13. §-ának (2), és a Pp. 81. §-ának (2) bekezdésén, egyetemleges marasztalásuk a költség tekintetében Pp. 82. §-ának (1) bekezdésén alapul. A R. 13. §-ának (1) bekezdése

alapján mellőzte az Itv. 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján illetékmentes II. rendű alperes illetékfizetésre kötelezését. A felperes költség-, és II. rendű alperes illetékmentessége folytán meg nem térülő illetéket a R. 14. §-a alapján az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes és a II. rendű alperes nyújtott be fellebbezést, a fellebbezési kérelmük a nem vagyoni kártérítés összecszerűségét érintette.

A felperes fellebbezési kérelme az első fokú ítéletnek ebben a keretben történő megváltoztatására, a nem vagyoni kártérítés összegének 4 000 000 forintra történő felemelésére irányult. Az összecszerűség megállapításánál kérte figyelembe venni a bizonyítás nehézségei miatt visszavont havi 40 000 forint kereseti járadék és 10 000 forint közlekedési- és gyógyszer támogatási, illetőleg rehabilitációs kiadások miatti járadékigényét és azt a körülményt, hogy a balesetet követően csak 3 hónapig tudták napi 4 órában rehabilitációs munkakörben foglalkoztatni. A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés nem áll arányban a baleset következtében az általa a mindennapi életvitelében elszenvedett hátránnyal. Az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal vette figyelembe a baleset által okozott egészségkárosodását, munkaképesség-csökkenését. A baleset kiemelten súlyos, hátrányos következményeként hivatkozott arra, hogy állandó jellegű kereső tevékenység végzésére nem képes és nem is talál munkát. Ennek negatív hatása a kevesebb munkaviszony, és a jövedelem-kiesés miatt a várható nyugdíjához képest lényegesen kevesebb nyugdíjra jogosultság.

A II. rendű alperes a fellebbezésében a nem vagyoni kártérítés leszállítását kérte a felperes balesettől független korábbi betegségeire hivatkozással. Indokai szerint az elsőfokú bíróság a felperes korábbi, leszállalékolásánál már ismert és meglévő betegségeit és az ezekre visszavezethető munkaképesség-csökkenés mértékét nem kellően vette figyelembe és értékelte. A megítélt nem vagyoni kártérítés a csak balesetre visszavezethető sérülések mértékével nem áll arányban. Kérte az első fokú ítélet felülbírálatát a perköltségre vonatkozó rendelkezéseket érintően is a felperes részbeni pernyertessége miatt.

A fellebbezések nem alaposak.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és ellenkérelem keretei között, a nem vagyoni kártérítés összecszerűségét érintően felülbírálván (Pp. 253. § (3) bekezdés) megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a nem vagyoni kárigény tekintetében az érdemi döntéshez szükséges mértékben feltárta, helytállóan állapította meg a felperes baleseti maradvány-állapota következtében az életvitelében bekövetkezett hátrányokat. Az első fokú ítéleti döntéssel egyetértett.

Az ítélet tábla a fellebbezési érvekre tekintettel mutat rá a következőkre:

A nem vagyoni kártérítés speciális kárfelelősség, ugyanis nem azonos nemű az okozott sérelemmel: a nem vagyoni sérelem más nemű, vagyoni természetű orvoslását jelenti, ebből fakadóan sem az elszenvedett kárnak, sem a kártérítés mértékének egzakt bizonyítása nem lehetséges. A kompenzáció a tönkretett életlehetőségeket helyettesítő, kiegyensúlyozó, az elvesztett helyett más nemű előnyt nyújtó funkciókat tölt be.

A bírói gyakorlat megköveteli a nem vagyoni kár bekövetkeztének vizsgálatát, ami arra ad választ, hogy a felrótt magatartás eredményeként - adott esetben a külvilágban is észlelhető módon - csökkent-e, illetve hátrányosan változott-e a személy testi vagy lelki életminősége, a sérelem hátrányosan befolyásolja-e az egyén életvitelét, önmegvalósítását. Amennyiben a személyhez fűződő jog megsértése nyomán valamilyen pótolandó hiány keletkezett, úgy megállapítható a nem vagyoni kár, és megalapozott az e tárgyú igény.

Az élethez, az egészséghez és a testi épséghez való jog az ember legalapvetőbb joga. Igazságügyi orvosszakértői véleménnyel alátámasztott tény, hogy a baleset bekövetkeztével a felperesnek sérült a testi épséghez és egészséghez fűződő joga (Ptk. 76. §), az ebből származó hátrányos következmények pedig megteremtik a nem vagyoni kártérítés jogalapját. A balesetkor 56 éves felperesnek a baleseti eredetű fizikai sérülésén, annak a lehetőségei beszűkülésében megnyilvánuló következményein túl, a jövőjét, megélhetését tekintve is bizonytalanságokkal kell számolnia. A károkozás előtti életminősége nem vitásan hátrányosan változott. A baleset káros fizikai következményei a felperesnél munkaképessége csökkenésének az erejéig fennmaradtak, ezek a mindennapi életben, aktív tevékenységben a jövőre nézve akadályozzák, élettevékenységét korlátozzák.

A nem vagyoni hátrányokat, mint az elszenvedett sérelem által okozott személyi hátrányokat kell a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése szerint nem vagyoni kártérítés nyújtásával hozzávetőlegesen kiegyenlíteni, csökkenteni. A Ptk. 355. §-ában foglalt rendelkezések - és ehhez kapcsolódóan a Ptk. 360. §-ának (1) és (2) bekezdésében, valamint a 301. §-ában írt szabályok - azt a célt szolgálják, hogy a károsult olyan helyzetbe kerüljön, mint amilyenben akkor lett volna, ha a károsodás nem következik be. A felperes a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján a Ptk. 355. §-ának (1) és (4) bekezdésének megfelelő nem vagyoni kárpótlásra tarthat igényt, amelynek egyik, a kárpótlás összecszerűségét alapvetően meghatározó funkciója a személyi sérelem, az immateriális hátrány kompenzálása a vagyoni kárpótlás eszközeivel, hozzávetőleges kiegyensúlyozása pénzbeli szolgáltatás nyújtásával, az elszenvedett nem vagyoni sérelem enyhítése, kárpótlás az elszenvedett nem vagyoni sérelemért.

A sérelem károsultat ért hatása értékelésének nincs objektív mércéje. Ennek hiányában a nem vagyoni kártérítés reparációs célját szem előtt tartva arra kell törekedni, hogy a nem vagyoni kártérítés megközelítőleg olyan helyzetbe hozza a károsultat, mint amilyenben a káresemény be nem következése esetén lehetett volna, de ne eredményezzen indokolatlan vagyoni előnyt (Pf.I.20.721/2008/7. Debreceni Ítéltábla).

Noha a nem vagyoni kártérítés mértékének megállapításához nem adható objektív zsinórmérték, azonban az ítélkezési gyakorlat egységes abban, hogy összege meghatározásánál kiemelt jelentősége van az életkornak, a munkavégzési képesség elvesztésének, a családi-társadalmi kapcsolatokban bekövetkező akadályozottságnak, a feladatok ellátásában való nehezítettségnek, a fájdalmak jelentkezésének, a felmerülő fizikai nehézségeknek és az ebből adódó többletfeladatok személyiségre gyakorolt hatásainak, s általában véve az immateriális sérelemnek a károsult mindennapjaira gyakorolt hatásának (Pf.I.20.606/2012/6. Debreceni Ítéltábla).

A kártérítés összegének meg kell felelnie az ítékezés egysége iránti követelménynek is, hogy a hasonló körülmények között, hasonló tényezők számbavételével meghatározott marasztalási összegek között ne legyen indokolatlanul nagy eltérés. Mindazonáltal a nem vagyoni kártérítés mértéke az egyedi jogsértés súlyához igazodik, melyről a bíróság - egyéni elbírálás alapján - mérlegeléssel dönt. Az azonos vagy hasonló hátrányok ugyanis nem vezethetnek automatikusan azonos összegű nem vagyoni kártérítésekhez. Ugyanazoknak a hátrányoknak a hatása, következményei - bármennyire egy irányba mutatnak és bármennyire hasonló vonásokkal rendelkeznek - különböző embereknél különbözőek lesznek.

A nem vagyoni kártérítés megfelelő mértékének a megállapítása sosem egzakt módon, hanem mindig bírói mérlegeléssel, az egyedi eset összes körülményeinek a figyelembevételével történhet. A bíróságnak a felperest a jogsérelem folytán ért, bekövetkezett és a bizonyítás eredményeként feltárt hátrányokat együttesen és egységesen kell értékelnie, és a következményeket egészében mérlegelnie. A bíróságnak minden esetben az adott egyedi ügy egyéniesített vizsgálata alapján kell állást foglalnia az összes tényleges hátrányos hatást mérlegelve abban a kérdésben, hogy a felperesnél az életminőség hátrányos változása milyen mértékben következett be. Figyelemmel kell lenni a károsultat ért nem vagyoni, személyi sérelem jellegére, súlyára, tartósságára, hatására és következményeire, a jogsértés súlyosságára, arra, hogy a károkozó magatartás folytán hogyan változtak a károsult életkörülményei. A nem vagyoni kárpótlás mértékének a megállapításánál a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy milyen összeg alkalmas az elszenvedett nem vagyoni jellegű, összességükben a szakértő által is értékelt hátrányok pénzzel való kiegyenlítésére, ellensúlyozására az elvesztett életminőséghez igazodóan.

Az eljárási szabályok megadják a lehetőséget a másodfokú bíróság számára, hogy maga is értékelje azokat a hátrányokat, amelyek a felperest a baleset következtében érték, és mindezek alapján - akár az elsőfokú bíróságtól eltérően - határozza meg a vagyoni károktól független, az azokon kívül eső hátrányokat, amelyek hozzávetőleges kiegyensúlyozására alkalmas pénzbeli szolgáltatás, mint nem vagyoni kártérítés megítélhető.

A felperes és a II. rendű alperes egyaránt alaptalanul sérelmezte a nem vagyoni kár összegének a megállapítását, e körben nem állapítható meg az első fokú ítélet megalapozatlansága. Az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta és értékelte mindazokat a szempontokat, amelyek a nem vagyoni kárpótlás megítélésénél irányadóak, a felperes nem vagyoni kárigényéről, annak összecszerűségéről a vonatkozó anyagi jogszabályok alapján megalapozottan döntött. Az elsőfokú bíróság által megítélt 2 000 000 forint nem vagyoni kár a felperes esetében feltárt valamennyi tényező, a személyiségét ért sérelem súlya és annak következményei, következmények súlyossága, a károkozás időpontjában fennálló ár- és értékviszonyok, a hátrányok mértékének megfelelő mérlegelésével alkalmas a felperest ért nem vagyoni hátrány, személyi sérelem enyhítésére, hozzávetőleges kiegyensúlyozására. Az elsőfokú bíróság által - az arányosság és a mértéktartás követelményének szem előtt tartásával - megállapított összeg szükséges, de egyben elégséges is a felperest ért hátrány kompenzálására, az őt ért nem vagyoni hátrány csökkentésére, ellensúlyozására.

A felperes fellebbezési érvei ellenében hangsúlyozza azt az ítéletábra, hogy a károsultat ért hátrányként a biztosan bekövetkező jövőbeni változás, amellyel már előre teljes bizonyossággal lehet számolni, a keresetvesztés, mint vagyoni kár megállapításánál vehető figyelembe.

Miután az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő, helyes és okszerű mérlegeléssel határozta meg a felperest ért nem vagyoni károk körét, s a Pp. 206. §-a (3) bekezdésének helyes alkalmazásával, a felperest ért nem vagyoni károk jellegével és súlyosságával arányban állóan állapította meg az őt megillető nem vagyoni kártérítés összegét is, s annak megállapítása során az okszerű mérlegelés kereteit sem lépte túl, így az ítéletábra a fentebb kifejtett indokolás okán nem látott lehetőséget a nem vagyoni kártérítés összegének sem a felemelésére, sem a mérséklésére.

Alapítan a II. rendű alperes perkoltségre vonatkozó rendelkezést érintő fellebbezése is. Az elsőfokú bíróság által is felhívott Pp. 81. §-ának (2) bekezdése alapján ha a per kártérítésre irányul, vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függ, az ellenfelet akkor is kötelezni lehet a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perkoltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak.

Mindezekre tekintettel azt kellett megállapítani, hogy a fellebbezésekben megjelölt okok miatt az elsőfokú bíróság ítélete nem jogszabálysértő. Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül - kizárólag a fellebbezés érvei miatt szükséges indokolásbeli kiegészítéssel, helybenhagyta.

A fellebbezések eredményre nem vezettek, ezért a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján, a másodfokú pervesztesség aránya, valamint az előlegezett költségek összege közötti számottevő különbség hiányában az ítéletábra akként rendelkezett, hogy mindegyik fellebbező fél maga viseli a saját másodfokú költségét. A felperes költség-, és II. rendű alperes illetékmentessége folytán meg nem térülő illetéket a R. 14. §-a alapján az állam viseli.

D e b r e c e n, 2013. szeptember 10.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -